WaSH

თითოეული ჩვენგანის უფლებაა

(საინფორმაციო ბროშურა)

ევროკავშირი
საქართველოსთვის
The European Union for Georgia

CENN
Shaping the Future by Changing Today

„ეს საინფორმაციო ბროშურა შექმნილია ევროკავშირის მხარდაჭერით. მის შინაარსზე სრულად პასუხისმგებელია CENN და არ ნიშნავს, რომ იგი ასახავს ევროკავშირის შეხედულებებს“.

უსაფრთხო სასმელი წყალი, სანიტარია და ჰიგიენა, როგორც ადამიანის უფლება

„ჩვენ ყველას ერთი და იგივე რამ გვსურს. ჩვენ გვინდა, ვიცხოვროთ სამყაროში, სადაც თითოეულ ადამიანს ექნება შესაძლებლობა, ხელი მიუწვდებოდეს უსაფრთხო სასმელ წყალსა და სანიტარიაზე. ჩვენ გვსურს, ვიცხოვროთ სამყაროში, სადაც ადამიანები არ დაავადდებიან დაბინძურებული სასმელი წყლის მოხმარების შედეგად, ან მოიწამლებიან ადეკვატური სანიტარიული პირობების არქონის გამო. კარგი ამბავი არის ის, რომ ყველაფერი ჩვენს ხელთაა, ჩვენ ერთად ამას შევძლებთ“.

კატერინა დე ალბუკერკი, გაერთიანებული ერების სპეციალური მომხსენებელი უსაფრთხო სასმელ წყალსა და სანიტარიაზე ხელმისაწვდომობის უფლების შესახებ. ბერლინი, 2011 წლის მაისი.

ჯანმრთელობის მსოფლიო ორგანიზაციის მონაცემებით, მსოფლიოში სიკვდილიანობის 10 ძირითადი მიზეზიდან დიარეით მიმდინარე დაავადებები მეხუთე წამყვანი მიზეზია, ხოლო 5 წლამდე ბავშვებში - მეორე წამყვანი მიზეზი, რომელთა შორის, შემთხვევათა 88% განპირობებულია დაბინძურებული სასმელი წყლითა და არაადეკვატური სანიტარიულ-ჰიგიენური პირობებით.

რას ნიშნავს წყალზე, სანიტარიასა და ჰიგიენაზე ადამიანის უფლება?

„საკმარისი რაოდენობის, უსაფრთხო, მისაღები/შესაბამისი, ფიზიკურად და ეკონომიკურად ხელმისაწვდომი წყალი პირადი და საყოფაცხოვრებო საჭიროებებისათვის“.
დასახლებული ადგილების სანიტარიული დაცვა გულისხმობს ღონისძიებათა კომპლექსს, რომელთაგან მთავარია:

- ნიადაგის ბუნებრივი თვისებების დაცვა;
- ხელოვნური საფრის მოწყობა;
- ნიადაგის დაცვა ორგანული და არაორგანული ნივთიერებებითა და მათი გადანაყრებით გაბინძურებისაგან;
- დასახლებული ადგილების დასუფთავება;
- შენობებში კანალიზაციის მოწყობა.

„ადეკვატური საცხოვრებელი პირობების“ საერთაშორისო სტანდარტი მოიცავს კონკრეტულ ვალდებულებებს უსაფრთხო სასმელ წყალსა და სანიტარიაზე ხელმისაწვდომობის სახით“

სოციალური უფლებების ევროპული კომიტეტი.

ადამიანის უფლება წყალზე, სანიტარიასა და ჰიგიენაზე

წყლის, სანიტარიისა და ჰიგიენის უფლება მოიცავს:

თავისუფლებები	მატერიალური უფლებები
უკანონო და თვითნებური წყლის შეწყვეტისაგან დაცვა;	მინიმალური რაოდენობის უსაფრთხო სასმელ წყალზე ხელმისაწვდომობა სიცოცხლისა და ჯანმრთელობის შესანარჩუნებლად;
წყლის რესურსების უკანონო დაბინძურების აკრძალვის უზრუნველყოფა;	თავისუფლების აღკვეთის დაწესებულებებში უსაფრთხო სასმელ წყალზე, სანიტარიასა და ჰიგიენაზე ხელმისაწვდომობა;
უსაფრთხო სასმელ წყალსა და სანიტარიულ მომსახურებაზე არადისკრიმინაციული, თანასწორი ხელმისაწვდომობა, განსაკუთრებით – საცხოვრებელი გარემოს გათვალისწინებით;	გადაწყვეტილების მიღების პროცესებში მონაწილეობის მიღების უფლება წყალსა და სანიტარიასთან დაკავშირებულ საკითხებზე, როგორც ცენტრალურ, ისე ადგილობრივ დონეზე.
არსებული წყალმომარაგების სისტემით სარგებლობაში ჩაურევ-ლობა, განსაკუთრებით – ტრადიციული წყაროს წყლების შემთხვევაში;	
იმის უზრუნველყოფა, რომ საცხოვ-რებლის მიღმა სუფთა წყლით სარ-გებლობამ არ შექმნას პირადი უსაფრთხოების საფრთხე.	

საკმარისი რაოდენობის და უწყვეტი წყალი

თითოეული ადმიანისათვის წყლის მიწოდება უნდა იყოს საკმარისი რაოდენობით და უწყვეტი, რათა დაკმაყოფილდეს პირადი და საყოფაცხოვრებო საჭიროებები, სასმელი წყლის, ტანსაცმლის გარეცხვის, საკვების მომზადების, როგორც პირადი, ისე საყოფაცხოვრებო ჰიგიენის ჩათვლით.

მხოლოდ პირველადი და აუცილებელი საჭიროებებისათვის:

სასმელად

გასარეცხად

პირადი
სანიტარიისათვის

საკვების
მოსამზადებლად

პირადი და
საყოფაცხოვრებო ჰიგიენის
უზრუნველსაყოფად

წყალზე უფლება არ მოიცავს

- საცურაო აუზებისათვის,
- მებაღეობა-მებოსტნეობისათვის,
- და სხვა ამგვარი მიზნებისათვის საჭირო წყალს,
- თითოეული ადამიანის განუსაზღვრელი რაოდენობის წყლით უზრუნველყოფას.

წყალი არსებითი და ძირითადი საჭიროებებისათვის:

ძირითადი საჭიროებებისათვის ჯანმრთელობის დაცვის მსოფლიო ორგანიზაციამ განსაზღვრა წყლის საშუალო რაოდენობა თითოეულ ადამიანზე ზემოხსენებული არსებითი და ძირითადი საჭიროებებისათვის, ეს არის დღე-ღამეში 50-დან 100 ლიტრამდე წყალი. 20-დან 25 ლიტრამდე წყალი მიჩნეულია მინიმალურ რაოდენობად. იმავდროულად განმარტებულია, რომ მინიმალური რაოდენობით მიწოდების შემთხვევაში შეუძლებელია არსებითი ჰიგიენური და სამომხმარებლო მოთხოვნების დაკმაყოფილება და სახეზეა ჯანმრთელობის გაუარესების მაღალი რისკი.

წყალმომარაგების სისტემიდან წყლის შეწყვეტა არ უნდა ხდებოდეს თვით-ნებურად და წინასწარი გაფრთხილების გარეშე. წყლის შეწყვეტა დასაშვებია განსაკუთრებულ შემთხვევაში, როცა სახეზეა წყლის დაბინძურება, ამის მიუ-ხედავად, წყლის შეწყვეტა უნდა განხორციელდეს კანონის შესაბამისად და უნდა შეესაბამებოდეს კანონით დადგენილ პროცედურებს.

უსაფრთხო და შესაბამისი წყალი

გაერო–ს N15 ზოგადი კომენტარის შესაბამისად

წყალი უნდა იყოს დაცული	შესაბამისი, მისაღები, დაშვებული ნიშნავს, რომ წყალს უნდა ჰქონდეს
მიკრობების, პარაზიტების, ქიმიური და რადიოლოგიური ნივთიერებებისგან.	შესაბამისი ფერი, სუნი, გემო.

ადამიანებმა რომ არ მიმართონ ალტერნატიულ წყაროებს, რომლებიც, შესაძ-ლებელია, ვიზუალურად უკეთ გამოიყურებოდნენ.

ფიზიკურად ხელმისაწვდომი

წყალი და სანიტარიული უზრუნველყოფის საშუალებები უნდა იყოს ფიზი-კურად ხელმისაწვდომი და განთავსებული მოსახლეობისათვის ადვილად და უსაფრთხოდ მისასვლელ ადგილას. ფიზიკური ხელმისაწვდომობა განსა-კუთრებით აქტუალური და არსებითია მოწყვლად ჯგუფებთან – შშმ პირებთან, ქალებთან, ბავშვებსა და მოხუცებთან – მიმართებაში.

ეკონომიკური ხელმისაწვდომობა

წყალმომარაგების სერვისების, მათ შორის, სატარიფო პოლიტიკის, ბიუჯეტის დაგეგმარების საფუძველი უნდა იყოს ეკონომიკური ხელმისაწვდომობის პრინციპი (გათვალისწინებულ უნდა იქნეს შეღავათები წყლის ტარიფზე სოცი-ალურად დაუცველი გარკვეული ფენებისათვის ან სხვა ტიპის საჭიროებების მქონეთათვის, რათა საჭიროების შემთხვევაში მოქალაქეებს მიეწოდოს უფასო ან იაფი წყალი).

წყლის უფლების შინაარსიდან გამომდინარე ვალდებულებები სახელმწიფოებისათვის

წყალზე, სანიტარიასა და ჰიგიენაზე ხელმისაწვდომობის, როგორც ადამიანის უფლების, სახელმძღვანელო პრინციპებია:

ა. სუფთა წყალზე, ჰიგიენასა და სანიტარიაზე უფლების აღიარება და პატივისცემა;

ბ. უფლების დაცვის უზრუნველყოფა;

გ. დისკრიმინაციის დაუშვებლობა და თანასწორობა;

დ. ინფორმაციაზე ხელმისაწვდომობა და გამჭვირვალობა;

ე. მონაწილეობა;

ვ. ანგარიშგების ვალდებულება;

ზ. განგრძობადობა.

წყალზე, სანიტარიასა და ჰიგიენაზე ადამიანის უფლება, როგორც სახელმწიფოს ვალდებულება და სამოქალაქო სოლიდარობის აქტი

წყალზე, სანიტარიასა და ჰიგიენაზე ადამიანის უფლების დაცვის მთავარი ვალდებულება ცენტრალურ ხელისუფლებას ეკისრება, ვინაიდან ის არის ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოების მაკოორდინირებელი და მაკონტროლებელი.

წყალზე უფლებიდან გამომდინარე უფლების დაცვის ვალდებულებები პირდაპირ ვრცელდება ადგილობრივ ხელისუფლებაზეც.

პატივისცემის ვალდებულება

გულისხმობს, რომ სახელმწიფომ თავი შეიკავოს როგორც პირდაპირი, ისე ირიბი ჩარევისგან წყალზე უფლების განხორციელების პროცესში.

მაგ., თავი უნდა შეიკავოს:

- წყლის რესურსების დაბინძურებისაგან;
- წყლის თვითნებური და უკანონო შეწყვეტისაგან;
- ღარიბი რაიონებისათვის წყლის მიწოდების შეფერხებისაგან, რომ შესაბამისად დააკმაყოფილოს წყალზე მოთხოვნა მდიდარ რაიონებში;
- შეიარაღებული კონფლიქტის დროს წყლის მიწოდების სისტემის დანგრევისაგან;
- ძირძველი მოსახლეობის სასმელი წყლის წყაროს რესურსის ამოწურვისაგან და ა.შ.

დაცვის ვალდებულება

მოითხოვს სახელმწიფოსაგან, წინ აღუდგეს მესამე მხარის ჩარევას წყალზე უფლების განხორციელების პროცესში.

სახელმწიფო ვალდებულია, მიიღოს შესაბამისი კანონები, ან გაატაროს ღონისძიებები, რათა მეწარმეებს, წყალმომარაგების კომპანიებსა და კერძო პირებს მიაწოდოს წყლის უფლებასთან დაკავშირებული კონკრეტული სტანდარტები, რათა:

- მესამე პირებმა თვითნებურად და უკანონოდ არ შეწყვიტონ წყალი;
- სოფელი, თემი დაცული იყოს წყლის რესურსების მოპოვებასთან დაკავშირებული მოქმედებების დროს, რომ არ გაუარესდეს მათ მიერ გამოყენებული სასმელი წყლის ხარისხი;
- მესამე მხარე, რომელიც აკონტროლებს ან ექსპლუატაციას უწევს წყალთან დაკავშირებულ სერვისებს, საფრთხის ქვეშ არ აყენებდეს თანასწორი, ეკონომიკურად და ფიზიკურად ხელმისაწვდომი საკმარისი რაოდენობის სასმელი წყლის მიღებას.

განხორციელების ვალდებულება

მოითხოვს, რომ სახელმწიფოებმა გაატარონ საკანონმდებლო, ადმინისტრაციული, საბიუჯეტო და სხვა ტიპის ღონისძიებები წყალსა და სანიტარიაზე ადამიანის უფლების სრულად განსახორციელებლად.

- კანონმდებლობა და პოლიტიკა მიმართული უნდა იყოს პირადი და საყოფაცხოვრებო მოთხოვნილებების პრიორიტეტულად დაკმაყოფილებაზე;
- უნდა განსაზღვრავდეს მიზნებს, რომლებიც ორიენტირებული იქნება მოსახლეობის ღარიბ, მარგინალურ ჯგუფებზე;
- უნდა განსაზღვრავდეს არსებულ რესურსებს, რომლებიც აუცილებელია მიზნის მისაღწევად;

- გამოთვლილი უნდა იყოს არსებული რესურსების გამოყენების ყველაზე რენტაბელური შესაძლებლობები;
- უნდა ადგენდეს პასუხისმგებლობებსა და დროებით ჩარჩოებს აუცილებელი ღონისძიებების განსახორციელებლად;
- უნდა ითვალისწინებდეს შედეგებზე კონტროლსა და მონიტორინგს, ხოლო დარღვევების შემთხვევებში – კომპენსაციის გასაცემად საკმარისი საშუალებების გამოძებნას.

სახელმწიფო უნდა ფლობდეს წყლის გამოყენებასა და სანიტარიასთან დაკავშირებულ ინფორმაციას, ასევე – წყლის სათავე ნაგებობების დაცვისა და ნარჩენების მინიმიზაციის შესახებ.

სახელმწიფოს ვალდებულებაა, კერძო სექტორს (წყალმომარაგების კომპანიებს):

- დაუდგინოს სტანდარტი;
- ხელშეკრულება იყოს ნათელი და გამჭვირვალე;
- გათვალისწინებული იყოს წყალზე, სანიტარიასა და ჰიგიენაზე უფლების სტანდარტი;
- ჰქონდეს კონტროლის ბერკეტი და ახორციელებდეს მუდმივ მონიტორინგს.

წყლის უფლებაზე მონიტორინგი და სახელმწიფოს ანგარიშვალდებულება

სახელმწიფოს უნდა ჰქონდეს სტრატეგიული, პოლიტიკური, ადმინისტრაციული და სასამართლო მექანიზმები.

ანგარიშვალდებულების პრინციპიდან გამომდინარე, სახელმწიფო ვალდებულია, ახსნას, რას და რატომ აკეთებს და როგორ ახორციელებს წყალსა და სანიტარიაზე ადამიანის უფლებას. კანონმდებლობა უნდა ითვალისწინებდეს ინფორმაციის დროულად მიწოდების შესაძლებლობას. ადამიანის სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანი გადაწყვეტილებების მიღების პროცესში მოქალაქის ჩართულობა კანონით უნდა იყოს გარანტირებული, განსაკუთრებით – პრიორიტეტების დასახვისა და ბიუჯეტის დაგეგმვის პროცესებში.

პოლიტიკის დოკუმენტების მიღებაში სამოქმედო გეგმებისა და სტრატეგიების შემუშავებისა და ბიუჯეტის შედგენისას დაინტერესებული მხარეების ჩართულობა მნიშვნელოვან როლს თამაშობს ხელისუფლების ანგარიშვალდებულების უზრუნველსაყოფად.

ადმინისტრაციული მექანიზმი გულისხმობს ადმინისტრაციული სარჩელის წარდგენის შესაძლებლობას; ადმინისტრაციული და პოლიტიკური მექანიზმები ავსებენ სამართლიანი სასამართლოს უფლებას.

საუკეთესო პრაქტიკა:

დაბალი სოციალური ფენით დასახლებული რაიონი არ იყო მიერთებული წყალმომარაგების სახელმწიფო სისტემას, ის მარაგდებოდა არტეზიული ჭების წყლით, რომლებიც დაბინძურებული იყო ფეკალიებითა და სხვა ნაგვით. გარდა ამისა, ახლოს, მდინარის დინების მიმართულებით, აშენებული იყო წყალგამწმენდი მოწყობილობა, რომელიც არასაკმარისი სიმძლავრის გამო არტეზიულ წყლებში ყოველდღიურად უშვებდა კანალიზაციის წყალს.

სასამართლოს გადაწყვეტილება:

სასამართლომ დაავალა მუნიციპალიტეტს, მიეღო სასწრაფო ზომები მდგომარეობის გამოსასწორებლად მანამ, სანამ არ იქნებოდა ცენტრალურ დონეზე მიღებული გადაწყვეტილება გრძელვადიან პერსპექტივაში. სასამართლომ ასევე დაავალა ადგილობრივ ორგანოს, გამოეყო თითოეულ მოსახლეზე დღე–ღამეში 200 ლიტრი სუფთა წყალი მანამ, სანამ მოსახლეობისათვის განკუთვნილი წყალმომარაგების სისტემა არ გახდებოდა სახელმწიფო წყალმომარაგების სისტემის ნაწილი.

მდგრადობა

მდგრადობა არის წყალზე, სანიტარიასა და ჰიგიენაზე ადამიანის უფლების განხორციელების ერთ-ერთი ძირითადი პრინციპი, რომლის დაცვის ვალდებულება აქვს სახელმწიფოს თითოეული ადამიანის უფლების საუკეთესოდ გარანტირებისათვის: როდესაც სერვისი და/ან აღჭურვილობა მიწოდებულია და გამართულად ფუნქციონირებს, საფუძველშივე უნდა იყოს ჩადებული შესაბამისი გათვლა, რომ დროთა განმავლობაში გაუმჯობესდეს და არ გაუარესდეს.

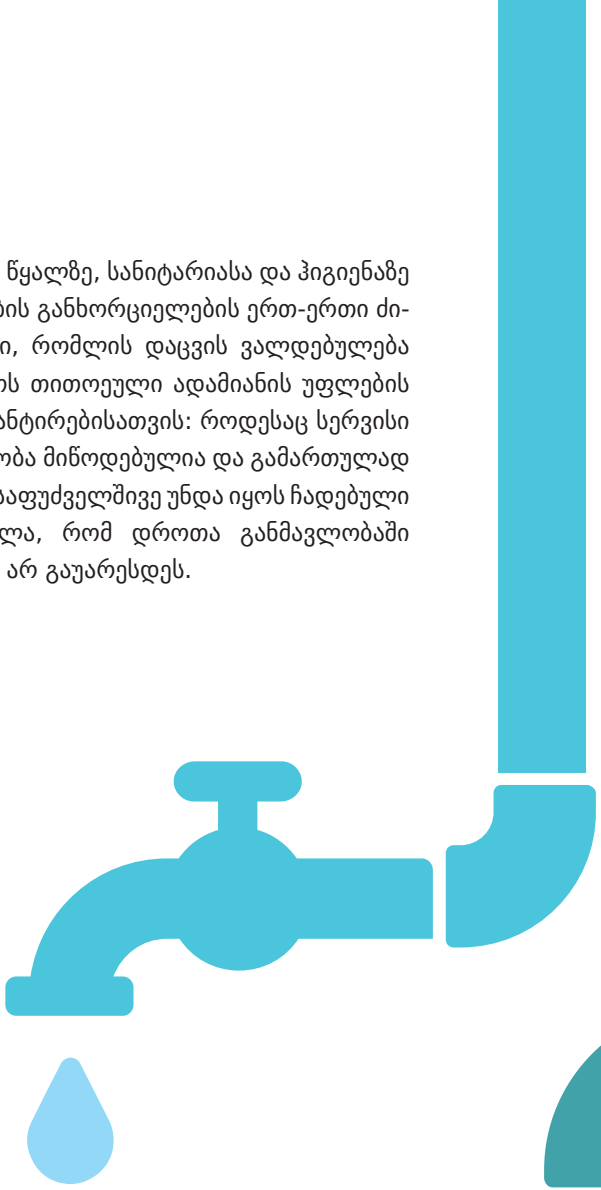

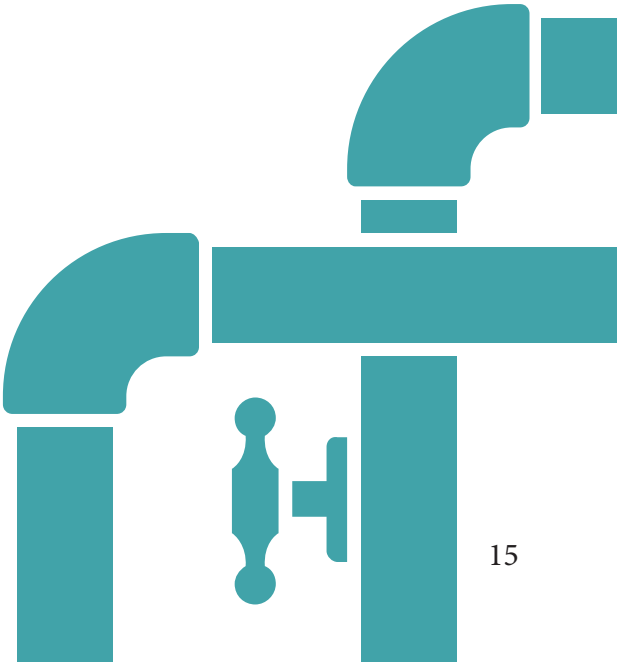

დისკრიმინაციის დაუშვებლობა და თანასწორობა

წყლის უფლების დაცვა წყლის დეფიციტისა და წყლის ნაკლებობის დროს უნდა ხდებოდეს: სწორად დაგეგმილი პოლიტიკით, შესაბამისი ბიუჯეტით, გამართული კანონმდებლობითა და წინასწარ გათვლილი საჭირო რესურსით, ყოველგვარი დისკრიმინაციის გარეშე. მიუხედავად ეთნიკური, რელიგიური, გენდერული თუ სხვა რაიმე განსხავებული ნიშნისა, წყალზე, სანიტარიასა და ჰიგიენაზე თანაბრად უნდა მიუწვდებოდეს ხელი თითოეულ ადამიანს.

„მონაწილე სახელმწიფოები იღებენ ყველა საჭირო ზომას სასოფლო რაიონებში ქალთა მიმართ დისკრიმინაციის აღმოსაფხვრელად, რათა ეს უკანასკნელნი სარგებლობდნენ ცხოვრების ჯეროვანი პირობებით, განსაკუთრებით – საბინაო პირობებით, სანიტარიული მომსახურებით, ელექტრო და წყალმომარაგების, აგრეთვე ტრანსპორტით, და კავშირგაბმულობის საშუალებებით“.

- ქალთა მიმართ დისკრიმინაციის ყველა ფორმის აკრძალვის შესახებ კონვენცია.

„სახელმწიფოები აღიარებენ ბავშვის უფლებას, ისარგებლოს ჯანმრთელობის დაცვის სისტემის ყველაზე სრულყოფილი მომსახურებით და ებრძოლონ დაავადებებსა და საკვების ნაკლებობას, მათ შორის, პირველადი სამედიცინო-სანიტარიული დახმარების ფარგლებში, სხვა საშუალებებთან ერთად იმ გზით, რომ გამოიყენონ ადვილად ხელმისაწვდომი ტექნოლოგიები და უზრუნველყონ საკმარისი ყუათიანი სურსათითა და სუფთა სასმელი წყლით, გარემოს დაბინძურების საფრთხისა და რისკის გათვალისწინებით“.

ბავშვის უფლებათა კონვენცია.

მონაწილე სახელმწიფოები აღიარებენ შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა უფლებას ცხოვრების ადეკვატური სტანდარტის საცხოვრებელ პირობებზე მათთვის და მათი ოჯახებისათვის, რაც მოიცავს ადეკვატურ კვებას, ტანსაცმელს, საცხოვრებელ პირობებს; ასევე უფლებას საცხოვრებელი პირობების უწყვეტ გაუმჯობესებაზე“.

შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთა უფლებების კონვენცია.

საქართველოს მიერ აღებული საერთაშორისო ვალდებულებები

2035 წლისათვის საქართველოს მოსახლეობის სასმელი წყლის ხარისხისა და მომარაგების სტრატეგიის მთავარ მიზანს წარმოადგენს ყველა ოჯახის უზრუნველყოფა ხარისხიანი სასმელი წყლით, ხუთი პრიორიტეტული ქალაქის (თბილისი, ქუთაისი, ფოთი, ბათუმი და რუსთავი) სათანადო ხარისხის წყლით მომარაგების უზრუნველყოფა 2006 წლისთვის, კარგი ხარისხის წყლით 24–საათიანი მომარაგებით – 2015 წლისათვის, დანარჩენი ქალაქებისა და სოფლების ცენტრალიზებული წყალმომარაგების სისტემების სათანადო ხარისხის წყლით მომარაგება – 2010 წლისათვის, ხოლო კარგი ხარისხის წყლით 24–საათიანი მომარაგება – 2025 წლისათვის.

„თითოეული სახელმწიფო ვალდებულია, ინდივიდუალურ რეჟიმში, ეკონომიკურ და ტექნიკურ ნაწილში საერთაშორისო დახმარებითა და თანამშრომლობით, მის ხელთ არსებული რესურსების გათვალისწინებით თანდათანობით სრულად უზრუნველყოს სუფთა და უსაფრთხო წყალსა და უსაფრთხო წყალსა და სანიტარიაზე ხელმისაწვდომობა“

გაერთიანებული ერების ორგანიზაცია.

„ევროკავშირი მიიჩნევს, რომ წყალსა და სანიტარიასთან, როგორც ადამიანის უფლებასთან დაკავშირებული ვალდებულებები მჭიდრო კავშირშია საცხოვრებლის, კვებისა და ჯანმრთელობის უფლებებთან. არა მხოლოდ სასმელ წყალზე ხელმისაწვდომობაა დაკავშირებული ადამიანის უფლებასთან, უფრო მეტიც, ის უნდა გახდეს შემადგენელი ნაწილი ადეკვატური საცხოვრებლის უფლებისა და უნდა განვიხილოთ, როგორც ადამიანის ღირსების განუყოფელი ნაწილი“,

2010 წლის მარტი, ევროკავშირის მინისტრთა საბჭო.

წყალზე, სანიტარიასა და ჰიგიენაზე ადამიანის უფლება სამოქალაქო საზოგადოებისა და მედიის როლი

ლობირება

- საჯარო დებატები
- მოძრაობები
- კამპანიები

გაეროსთან თანამშორმლობის ფორმები WaSH უფლების შესახებ ინფორმირებულობისათვის

კომპანია „ვეოლია ვოთერი“ არის კერძო ოპერატორი, რომელიც წყალს აწვდის 110 მლნ. ადამიანს 59 ქვეყანაში

იგი ჩაერთო კამპანიაში და აღიარა წყალზე უფლება, როგორც ადამიანის ძირითადი უფლება, ასევე თავის თავზე აიღო კორ-პორაციული ვალდებულება:

- არ მიიღებს მონაწილოებას ტენდერებში, როდესაც ჩათვლის, რომ პირობები წინააღმდეგობაში მოდის მოსახლეობის ინტერესებსა და გადახდისუნარიანობასთან
- დაეხმარება, გააქტიუროს მოქალაქეთა ჯგუფები წყლის რესურსების სამართავად და დიალოგის გაღრმავებაში მომხმარებლებსა და მათ წარმომადგენლებთან

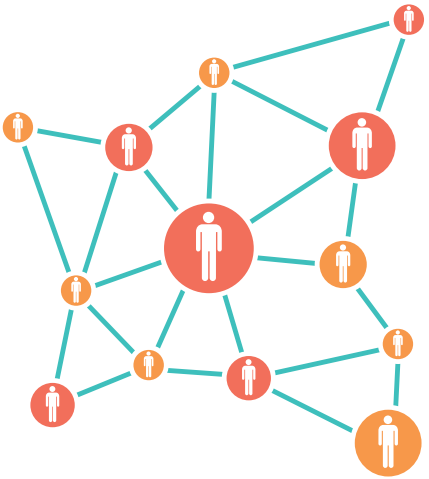

სამოქალაქო საზოგადოების როლი

- სამოქალაქო საზოგადების ქსელების (მოძრაობების) შექმნა
- საჯარო დებატების ორგანიზება
- ინფორმირება
- კონკრეტული შემთხვევების გამოვლენა და აღრიცხვა
- ადმინისტრაციული ინსტიტუტების მიმართ განცხადების წარდგენა
- სასამართლო წესით უფლების დაცვა
- სამართლებრივი დახმარების უზრუნველყოფა
- სასამართლოში წარმომადგენლობა
- საკანონმდებლო წინადადებების მომზადება/ადვოკატირება
- პრესკონფერენციები/საჯარო განხილვები/ტრენინგები

ადვოკატირება

ადვოკატირება წარმოადგენს მნიშვნელოვან ინსტრუმენტს, რათა მოქალაქეებმა და მოქალაქეთა გაერთიანებებმა მიმართონ საჯარო ინსტიტუციებს და მოუწოდონ საკუთარი ვალდებულებების შესრულებისა და პრობლემების გასაჯაროებისაკენ. ადვოკატირების მიზანია სახელმწიფო ადმინისტრაციის გამჭვირვალობა, პრობლემების გასაჯაროება და გახმაურება, სახელმიფოს ადმინისტრაციის გამჭვირვალობის ხელშეწყობა და საჯარო ინფორმაციაზე ხელმისაწვდომობის პროცედურის გამარტივება.

- საკანონმდებლო ინიციატივის წარდგენა საქართველოს საკანონმდებლო ორგანოში - საქართველოს პარლამენტში
- საკანონმდებლო წინადადების წარდგენა საქართველოს საკანონმდებლო ორგანოში - საქართველოს პარლამენტში
- საკონსტიტუციო სარჩელის მომზადება და წარდგენა საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოში
- ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოსთვის მიმართვა
- გაერო–ს ადამიანის ულებათა კომიტეტებისთვის მიმართვა

მედიის როლი

- წყლის, სანიტარიისა და ჰიგიენის უფლების შესახებ საინფორმაციო - შემეცნებითი პროგრამების მომზადება/გაშვება
- წყლის, სანიტარიისა და ჰიგიენის უფლების დარღვევის კონკრეტული შემთხვევების ინტენსიური გაშუქება, სწორად დასმული აქცენტებით - WaSH სტანდარტებისა და ადამიანის ღირსების, ჯანმრთელობისა და სიცოცხლის უფლების კონტექსტში.
- ადვოკატირების კამპანიების მიმართ თანადგომა და თანამონაწილეობა.
- ლობირების წახალისება.

ხშირად წყალთან, სანიტარიასა და ჰიგიენასთან დაკავშირებული უფლების დაცვაზე საუბარს იწყებს ერთი კონკრეტული მოქალაქე, მნიშვნელოვანია, რომ სამოქალაქო საზოგადოება და მედია მხარს უჭერდეს მას საჯარო დებატებით, მედიაგაშუქებით, რათა მოხდეს ამ უკანასკნელის როგორც მორალური, ისე ფიზიკური დაცვა.

- დადგენილია, რომ სასმელი წყლის მენეჯმენტისა და სანიტარიის გაუმჯობესების პირობებში შესაძლებელია ყოველწლიურად სასმელი წყლით გამოწვეული დაავადებების 30 მლნ.-ზე მეტი შემთხვევის თავიდან აცილება. შესაბამისად, სახეზეა ჯანმრთელობისა და სიცოცხლის უფლებების დარღვევის პრევენციის შესაძლებლობა.
- წყლისმიერი დაავადებების გამო საგანმანათლებლო დაწესებულებებში ყოველწლიურად იკარგება 443 მლნ. სასწავლო დღე, შესაბამისად, სახეზეა განათლების უფლების ხელყოფის პრევენციის შესაძლებლობა.
- განვითარებადი ქვეყნების თითქმის ნახევარ მოსახლეობას აწუხებს წყლის ნაკლებობით გამოწვეული დაავადებები, რაც თავისთავად ჯანმრთელობისა და სიცოცხლის უფლებების უგულებელყოფის მაჩვენებელია.
- მრავალი მილიონი ადამიანის სასიცოცხლო ციკლის თანმხლები წყლისმიერი დაავადებების გამო ბავშვობაში განათლების მიღების შესაძლებლობების დაკარგვის ან/და შეზღუდვის გამო ზრდასრულ ასაკში ადამიანები მიჰყავს სიღარიბისაკენ.

სასმელი წყლის ხარისხისა და დეფიციტის გამო ადამიანის განვითარებისათვის მიყენებული ზიანის ამ ნუსხას, შესაძლებელია, დაემატოს ეკონომიკური დანაკარგები, რომლებიც არ ექვემდებარება მონეტარიზებას.

http://www.csrdg.ge/upload/editor/file/biuletenebi/117/wkali.pdf „წყალი და ჯანმრთელობის პრობლემები საქართველოში“, საქართველოს სტრატეგიული კვლევებისა და განვითარების ცენტრი. ბიულეტენი #117, 2010

წყალზე, სანიტარიასა და ჰიგიენაზე ადამიანის უფლების შინაარსი კითხვა-პასუხის ფორმატში

სახელმწიფო ხელისუფლების პოლიტიკა და კანონმდებლობა განმსჭვალული უნდა იყოს იმ სულისკვეთებით, რომ წყალზე, სანიტარიასა და ჰიგიენაზე ადამიანის უფლება საყოველთაო უფლებაა, ეს არის უფლება თითოეული ადამიანისათვის

არის თუ არა აღიარებული საერთაშორისო ორგანიზაციების მიერ ადამიანის უფლება წყალზე, სანიტარიასა და ჰიგიენაზე

დიახ, წყალზე, სანიტარიასა და ჰიგიენაზე ადამიანის უფლება, როგორც ადამიანის ყველა სხვა ძირითადი უფლების საფუძველი, აღიარებულ იქნა გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის მიერ 2010 წელს.

ადამიანის უფლება სუფთა წყალზე, ჰიგიენასა და სანიტარიაზე განაპირობებს სიცოცხლის, ჯანმრთელობისა და განათლების უფლებასაც კი - „თითოეული სახელმწიფო ვალდებულია, ინდივიდუალურ რეჟიმში, ეკონომიკურ და ტექნიკურ ნაწილში საერთაშორისო დახმარებითა და თანამშრომლობით, მის ხელთ არსებული რესურსების გათვალისწინებით თანდათანობით სრულად უზრუნველყოს სუფთა და უსაფრთხო წყალსა და სანიტარიაზე ხელმისაწვდომობა“.

გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის 2010 წლის რეზოლუცია

რას ნიშნავს წყალზე ადამიანის უფლება

წყალზე ადამიანის უფლება ნიშნავს თითოეული ადამიანის უფლებას, ხელი მიუწვდებოდეს საკმარისი რაოდენობის, უსაფრთხო, შესაბამისი ხარისხის, ფიზიკურად და ეკონომიკურად ხელმისაწვდომ წყალზე პირადი და საყოფაცხოვრებო საჭიროებებისათვის.

„თითოეულ ადამიანს უფლება აქვს, ჰქონდეს ცხოვრებისა და საკვების ისეთი დონე, რომელიც საჭიროა მისი და მისი ოჯახის ჯანმრთელობისა და კეთილდღეობის შესანარჩუნებლად“

გაერო–ს ადამიანის უფლებათა საყოველთაო დეკლარაცია, გაერო–ს ეკონომიკური, სოციალური და კულტურული უფლებების შესახებ საერთაშორისო პაქტი.

აქვს თუ არა სახელმწიფოს დასახლებული ადგილების სანიტარიული დაცვის ვალდებულება

დიახ, სახელმწიფო ვალდებულია, იზრუნოს დასახლებული ადგილების დასუფთავებასა და კანალიზაციის სისტემის მოწყობაზე. ასევე ვალდებულია, დაიცვას ორგანული და არაორგანული ნივთიერებებითა და მათი გადანაყრებით დაბინძურებისაგან.

უფრო მეტი, მოსახლეობის დაუცველობა სამეწარმეო საქმიანობის შედეგად დაბინძურებული გარემოს ზემოქმედებისაგან, რომელიც ზეგავლენას ახდენდა სასმელი წყლის ხარისხზე - დაირღვა კონვენციის მე-8 მუხლი (პირადი ცხოვრების პატივისცემის უფლება და ადეკვატური საცხოვრებელი პირობების უზრუნველყოფა): ადამიანის უფლებათა ევროპულმა სასამართლომ დაადგინა, რომ პირადი ცხოვრების თავისუფლების უფლება მოიცავს ადეკვატური საცხოვრებელი პირობებისა და ჯანმრთელ გარემოში ცხოვრების უფლებას (Dubetska and Others v Ukraine , 10.02.2011).

მოიცავს თუ არა წყალზე უფლება სახელმწიფოს ვალდებულებას, თითოეულ ადამიანს მიაწოდოს მებაღეობა-მებოსტნეობისათვის საჭირო წყალი?

არა. თითოეული ადმიანისათვის წყლის მიწოდება უნდა იყოს საკმარისი რაოდენობით და უწყვეტი, რათა დაკმაყოფილდეს მხოლოდ პირადი და საყოფაცხოვრებო საჭიროებები: სასმელი წყლის, ტანსაცმლის გარეცხვის, საკვების მომზადების, როგორც პირადი, ისე საყოფაცხოვრებო ჰიგიენის ჩათვლით.

რა რაოდენობის სასმელი წყალი უნდა მიეწოდებოდეს თითოეულ ადამიანს დღე-ღამეში

სამომხმარებლო და ჰიგიენური მოთხოვნილებების ადეკვატურად დასაკმაყოფილებლად მსოფლიო ჯანდაცვის ორგანიზაციის მიერ დადგენილი საშუალო რაოდენობაა თითოეულ ადამიანზე დღე-ღამეში 50-დან 100 ლიტრამდე წყალი.

თითოეულ ადამიანზე დღე-ღამეში მინიმალური 25-დან 50 ლიტრამდე წყლის მიწოდება ჩაითვლება თუ არა საკმარისად

20-დან 25 ლიტრამდე წყალი მიჩნეულია მინიმალურ რაოდენობად. იმავდროულად, ჯანდაცვის მსოფლიო ორგანიზაციის განმარტებით, მინიმალური რაოდენობით მიწოდების შემთხვევაში შეუძლებელია არსებითი ჰიგიენური და სამომხმარებლო მოთხოვნების დაკმაყოფილება და სახეზეა ჯანმრთელობის გაუარესების მაღალი რისკი.

ჩაითვლება თუ არა წყლის შეწყვეტა წყალზე ადამიანის უფლების დარღვევად

წყალმომარაგების სისტემიდან წყლის შეწყვეტა დასაშვებია მხოლოდ კანონით გათვალისწინებულ აუცილებელ შემთხვევებში, წინასწარი გაფრთხილებითა და/ან ალტერნატიული გზებით საკმარისი რაოდენობის წყლის მიწოდების პირობით.

რას ნიშნავს უსაფრთხო სასმელი წყალი

უსაფრთხო სასმელი წყალი ნიშნავს მიკრობების, პარაზიტების, ქიმიური და რადიოლოგიური ნივთიერებებისგან დაცულ წყალს, რომელსაც აქვს შესაბამისი ფერი, სუნი და გემო.

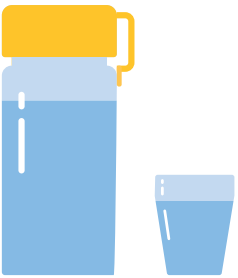

წყალზე ხელმისაწვდომობის უფლება ავტომატურად გულისხმობს თუ არა წყლის გადასახადის დაწესების აკრძალვას

არა. იმავდროულად, წყალმომარაგების სერვისების, მათ შორის, სატარიფო პოლიტიკის, ბიუჯეტის დაგეგმარების საფუძველი უნდა იყოს ეკონომიკური ხელმისაწვდომობის პრინციპი, წყლის ტარიფი მორგებული უნდა იყოს მოქალაქის გადახდისუნარიანობაზე.

ვის ეკისრება სახელმწიფოში წყალზე, სანიტარიასა და ჰიგიენაზე ადამიანის უფლების აღიარების ვალდებულება

წყალზე, სანიტარიასა და ჰიგიენაზე ადამიანის უფლების აღიარების ვალდებულება ეკისრება საკანონმდებლო და აღმასრულებელ ხელისუფლებას, ვინაიდან, საქართველოს კონსტიტუციის მიხედვით, ქვეყნის საშინაო პოლიტიკას განსაზღვრავს და ახორციელებს სწორედ საკანონმდებლო და აღმასრულებელი ხელისუფლება.

ვის ეკისრება სახელმწიფოში წყალზე, სანიტარიასა და ჰიგიენაზე ადამიანის უფლების პატივისცემის, დაცვისა და განხორციელების ვალდებულება

წყალზე, სანიტარიასა და ჰიგიენაზე ადამიანის უფლების პატივისცემის, დაცვისა და განხორციელების ვალდებულება ეკისრება ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოებს, ვინაიდან, საქართველოს კანონმდებლობით, თვითმმართველი ერთეულების ტერიტორიაზე ადგილობრივი მნიშვნელობის წყლის რაციონალური გამოყენება და დაცვა სწორედ ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოების კომპეტენციას განეკუთვნება.

„მოსახლეობის შესაბამისი რაოდენობისა და ხარისხის სასმელი წყლითა და ადეკვატური სანიტარიული პირობებით უზრუნველყოფა. საერთაშორისო, ეროვნულ და ადგილობრივ დონეებზე წყლის რესურსებისა და წყალმომარაგების წყაროების გამოყენებისა და დაცვის, ასევე ჯანმრთელობის დაცვის სისტემების შემდგომი გაძლიერების ღონისძიებების გატარება უნდა ხორციელდებოდეს წყლის რესურსებისა და წყლის ეკოსისტემებთან დაკავშირებული საკითხების მართვის საუკეთესო პრაქტიკის გამოყენებით“.

წყალი და ჯანმრთელობის ოქმი, 1999 წლის 17 ივნისი

ირღვევა თუ არა ადამიანის უფლება სიცოცხლესა და ჯანმრთელობაზე დაბინძურებული წყლის მოხმარებით

დიახ, დაბინძურებული წყლის მოხმარებით ირღვევა ადამიანის უფლება უსაფრთხო სასმელ წყალზე, ასევე - სიცოცხლის, ჯანმრთელობისა და განათლების უფლებები.

წყლის მდგრადი მართვისა და სანიტარიული ნორმების დაცვის საყოველთაო უზრუნველყოფა. მდგრადი განვითარების მე-6 მიზანი. ასოცირების შეთანხმების 301-ე პარაგრაფი

შვიდი გრძელვადიანი ამოცანიდან პირველი (გ.ა.1) საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის უზრუნველყოფას უსაფრთხო წყალსა და სანიტარიაზე ხელმისაწვდომობის გაუმჯობესების გზით - 2021წ. განსახორციელებელ საქმიანობებს შორისაა: სასმელი წყლის, სანიტარიისა და ჰიგიენის (WASH) მდგომარეობის გაუმჯობესება სასწავლო - სააღმზრდელო, სამედიცინო დაწესებულებებში, სარეკრეაციო ტერიტორიებისა და ლტოლვილთა განთავსების ადგილებში: „ქვეყნის მოსახლეობის ხარისხიანი და უწყვეტი სასმელი წყლით მომარაგების უზრუნველყოფა, რომელიც აკმაყოფილებს ეროვნულ და საერთაშორისო მოთხოვნებს“.

შესაძლებელია თუ არა განვიხილოთ, როგორც მოქალაქეთა მიმართ არაადამიანური და დამამცირებელი მოპყრობა და ღირსების შელახვა დაბინძურებული სასმელი წყალი და არაადეკვატური სანიტარიული პირობები

დიახ, წყალზე, სანიტარიასა და ჰიგიენაზე ადამიანის უფლების ხელყოფა იმავდროულად მიიჩნევა არაადამიანურ და დამამცირებელ მოპყრობად.

იმის გამო, რომ ადამიანს/ადამიანებს შეზღუდული დროით, მხოლოდ დღეში ორჯერ მიუწვდებოდა ხელი ტუალეტსა და სასმელ წყალზე, დაირღვა კონვენციის მე-3 მუხლი (არაადამიანური და დამამცირებელი მოპყრობის აკრძალვა) – „სახელმწიფომ ვერ უზრუნველყო დაკისრებული ვალდებულებების შესრულება. ადამიანის უფლებათა ევროპულმა სასამართლომ დაადგინა, რომ წყალსა და სანიტარიაზე ხელმისაწვდომობის შეზღუდვით, სახელმიფომ საკუთარი მოქალაქე არაადამიანურ და დამამცირებელ მდგომარეობაში ჩააყენა და ღირსება შეულახა“ (Tadevosyan v Armenia, 02.12.2008).

„ევროკავშირი მიიჩნევს, რომ წყალსა და სანიტარიასთან დაკავშირებული ვალდებულებები როგორც ადამიანის უფლებასთან დაკავშირებული ვალდებულებები, მჭიდრო კავშირშია საცხოვრებლის, კვებისა და ჯანმრთელობის უფლებებთან. არა მხოლოდ სასმელ წყალზე ხელმისაწვდომობაა ადამიანის ერთ-ერთი ძირითადი უფლება, უფრო მეტიც, ის უნდა გახდეს შემადგენელი ნაწილი ადეკვატური საცხოვრებლის უფლებისა და უნდა განვიხილოთ, როგორც ადამიანის ღირსების განუყოფელი ნაწილი“.

2010 წლის მარტი, ევროკავშირის მინისტრთა საბჭო.

ეკისრება თუ არა სახელმწიფოს ვალდებულება კერძო წყალმომარაგების კომპანიების მხრიდან დაბინძურებული და არასაკმარისი წყლის მიწოდების გამო

დიახ. სახელმწიფოს ვალდებულებაა, კერძო სექტორს (წყალმომარაგების კომპანიებს) დაუწესოს კონკრეტული მოთხოვნები წყალზე, სანიტარიასა და ჰიგიენაზე ადამინის უფლების საერთაშორისო სტანდარტის შესაბამისად და მუდმივად აკონტროლოს მათ მიერ აღებული ვალდებულებების შესრულების მდგომარეობა.

აქვთ თუ არა შესაძლებლობა და ბერკეტები საქართველოს მოქალაქეებს მიმართონ საჯარო ინსტიტუციებს და მოუწოდონ საკუთარი ვალდებულებების შესრულებისა და წყალთან დაკავშირებული პრობლემების გასაჯაროებისაკენ

ადვოკატირება წარმოადგენს მნიშვნელოვან ინსტრუმენტს, რათა მოქალაქეებმა და მოქალაქეთა გაერთიანებებმა მიმართონ საჯარო ინსტიტუციებს და მოუწოდონ წყალზე, სანიტარიასა და ჰიგიენაზე მათი უფლების დაცვისაკენ, საკუთარი ვალდებულებების შესრულებისა და პრობლემების გასაჯაროებისაკენ.

დასჯადია თუ არა საქართველოს კანონმდებლობით იმ გარემოების, ფაქტის ან მოვლენის შესახებ ინფორმაციის დამალვა ან გაყალბება, რომელიც საფრთხეს უქმნის სიცოცხლეს, ჯანმრთელობას ან გარემოს, ჩადენილი მის მიერ, ვინც ვალდებული იყო, მიეწოდებინა ეს ინფორმაცია მოსახლეობისათვის

დიახ, აღნიშნული ქმედება წარმოადგენს სისხლის სამართლის დანაშაულს და დასჯადია საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსით.

საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსი, თავი XXXII. დანაშაული მოსახლეობის ჯანმრთელობისა და საზოგადოებრივი ზნეობის წინააღმდეგ. მუხლი 247. სიცოცხლისათვის ან ჯანმრთელობისათვის საფრთხის შემქმნელი გარემოების შესახებ ინფორმაციის დამალვა ან გაყალბება

1. იმ გარემოების, ფაქტის ან მოვლენის შესახებ ინფორმაციის დამალვა ან გაყალბება, რომელიც საფრთხეს უქმნის ადამიანის სიცოცხლეს, ჯანმრთელობას ან გარემოს, ჩადენილი იმის მიერ, ვინც ვალდებული იყო, მიეწოდებინა ეს ინფორმაცია მოსახლეობისათვის, ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების აღკვეთით, ვადით ორ წლამდე, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით, ვადით სამ წლამდე ან უამისოდ.

2. იგივე ქმედება, ჩადენილი მოხელის მიერ, ან რამაც გამოიწვია ჯანმრთელობის დაზიანება ან სხვა მძიმე შედეგი, ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების აღკვეთით, ვადით სამიდან შვიდ წლამდე, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით, ვადით სამ წლამდე.

დასჯადია თუ არა საქართველოს კანონმდებლობით წყლის ობიექტების დაბინძურება, დანაგვიანება, წყლის ობიექტებში ნარჩენებისა და სხვაგვარი ნაყარის ჩაყრა

დიახ, აღნიშნული ქმედება წარმოადგენს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევას და ისჯება ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსის შესაბამისად.

საქართველოს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსის 58-ე მუხლი. წყლის დაცვის რეჟიმის დარღვევა

1. წყლის ობიექტების დაბინძურება, დანაგვიანება, წყლის ობიექტებში ნარჩენებისა და სხვაგვარი ნაყარის ჩაყრა, ითვალისწინებს დაჯარიმებას ორასიდან სამას ლარამდე.

2. სასმელი და საყოფაცხოვრებო დანიშნულების წყლის ობიექტების დაცვის რეჟიმის დარღვევა, სასმელი და საყოფაცხოვრებო წყალმომარაგებისა და სამკურნალო დანიშნულების წყლის ობიექტებში სამრეწველო, კომუნალურ-საყოფაცხოვრებო, სადრენაჟო და სხვა ჩამდინარე წყლების ჩაშვება, ითვალისწინებს დაჯარიმებას ოთხასიდან ექვსას ლარამდე.

3. წყლის ტრანსპორტიდან, მილსადენებიდან, წყლის ობიექტებზე არსებული მცურავი და სხვა ნაგებობებიდან წყლის დაბინძურება ან დანაგვიანება ზეთით, ქიმიური ნივთიერებებით, ნავთობით, მინერალური და ორგანული სასუქებითა და შხამქიმიკატებით, ითვალისწინებს დაჯარიმებას სამასიდან ექვსას ლარამდე.

დასჯადია თუ არა საქართველოს კანონმდებლობით წყალსამეურნეო და წყალდამცავი ნაგებობებისა და მოწყობილობების დაზიანება

დიახ, საქართველოს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსი ამ-გვარი სამართალდარღვევის შემთხვევაში ითვალისწინებს ადმინისტრაციულ სახდელს.

საქართველოს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსის 61-ე მუხლი.

წყალსამეურნეო და წყალდამცავი ნაგებობებისა და მოწყობილობების დაზიანება, მათი ექსპლუატაციის წესების დარღვევა

1. წყალსამეურნეო და წყალდამცავი ნაგებობებისა და მოწყობილობების დაზიანება ან მათი ექსპლუატაციის წესების დარღვევა, ითვალისწინებს დაჯარიმებას ასიდან ორას ლარამდე.
იგივე ქმედება, ჩადენილი განმეორებით, ითვალისწინებს დაჯარიმებას ას ორმოცდა-ათიდან ორას ორმოცდაათ ლარამდე.

არსებობს თუ არა წყლის მიმწოდებელსა და მომხმარებელს შორის უფლება-მოვალეობების მომწესრიგებელი სპეციალური რეგულაციები წყლის მომხმარებელთა უფლებების დაცვის მიზნით

დიახ, მომხმარებელთა უფლებების დაცვის მიზნით საქართველოს ენერგეტიკისა და წყალმომარაგების ეროვნული კომისიის მიერ დამტკიცებულია შემდეგი ნორმატიული აქტები:

კომისიის 2008 წლის 26 ნოემბრის №32 დადგენილებით დამტკიცებული „სასმელი წყლის მიწოდებისა და მოხმარების წესები“.
კომისიის 2016 წლის 25 ივლისის №13 დადგენილებით დამტკიცებული „მომსახურების კომერციული ხარისხის წესები“.
კომისიის 2008 წლის 29 აგვისტოს №18 დადგენილებით დამტკიცებული „წყალმომარაგების ტარიფების დადგენის მეთოდოლოგიის დამტკიცების შესახებ“.

კომისიის 2008 წლის 18 სექტემბრის №23 დადგენილებით დამტკიცებული „ელექტროენერგეტიკის, ბუნებრივი გაზისა და წყალმომარაგების სექტორში საქმიანობის კონტროლისა და ლიცენზირების წესები“.
საქართველოს მთავრობის 2014 წლის 15 იანვრის №58 დადგენილება „სასმელი წყლის ტექნიკური რეგლამენტის დამტკიცების შესახებ“.
კომისიის 2010 წლის 12 აგვისტოს №14 დადგენილებით დამტკიცებული „ელექტროენერგიის ან ბუნებრივი გაზის (აირის) დატაცების, ასევე სასმელი წყლის უკანონო მოხმარებისა და წყალარინების ქსელით უკანონო სარგებლობისათვის ადმინისტრაციული სახდელის დადებისა და იძულებით აღსრულების წესები“.
კომისიის 2013 წლის 30 დეკემბრის №15 დადგენილებით დამტკიცებული „მესამე პირების მფლობელობაში არსებულ ქსელში ელექტროენერგიის, ბუნებრივი გაზისა და სასმელი წყლის გატარების საფასურის გაანგარიშების წესები“.

აღნიშნული აქტები სავალდებულოა შესასრულებლად და მათი დარღვევის შემთხვევაში მომხმარებელი უფლებამოსილია, მიმართოს კომისიას, კომისიასთან არსებულ მომხმარებელთა ინტერესების საზოგადოებრივ დამცველს ან სასამართლოს.

უფლებამოსილია თუ არა წყლის მომხმარებელი, სადავო საკითხი (მათ შორის, ადმინისტრაციული სახდელის დადების შესახებ დადგენილება) გაასაჩივროს საქართველოს ენერგეტიკისა და წყალმომარაგების მარეგულირებელ ეროვნულ კომისიაში

დიახ, წყლის მომხმარებელი უფლებამოსილია, სადავო საკითხი (მათ შორის, ადმინისტრაციული სახდელის დადების შესახებ დადგენილება) გაასაჩივროს

საქართველოს ენერგეტიკისა და წყალმომარაგების მარეგულირებელ ეროვნულ კომისიაში კანონმდებლობით განსაზღვრული გასაჩივრების (ხანდაზმულობის) ვადის განმავლობაში. ადმინისტრაციული სახდელის დადების შესახებ დადგენილების გასაჩივრების ვადაა 10 დღე მისი გამოტანიდან. თუ ეს ვადა გაშვებულ იქნა საპატიო მიზეზით, მისი აღდგენა შესაძლებელია საჩივრის განმხილველი ორგანოს (ამ შემთხვევაში - კომისიის) მიერ, ხოლო საჩივრის შეტანა შესაძლებელია როგორც კომისიაში, ისე დადგენილების გამომცემ საწარმოში. საჩივრის შეტანის შემდეგ კომისიაში იწყება ადმინისტრაციული წარმოება, რის შესახებაც ინფორმაცია ქვეყნდება კომისიის ვებგვერდზე www.gnerc.org. კომისია საჩივარს განიხილავს მისი მიღებიდან 30 დღის ვადაში. საწარმო (ბუნებრივი გაზის განაწილების ლიცენზიატი/მიმწოდებელი, ელექტროენერგიის განაწილების ან წყალმომარაგების ლიცენზიატი) ვალდებულია, დავის საბოლოო გადაწყვეტამდე (მიმდინარე დავალიანების გადახდის პირობით) არ შეუწყვიტოს მომსახურება პირს, რომელმაც წარადგინა შესაბამისი პრეტენზია. თუ მომსახურება უკვე შეწყვეტილია, საწარმო ვალდებულია, მომხმარებელს აღუდგინოს იგი არაუგვიანეს 1 სამუშაო დღისა.

ვის უნდა მივმართოთ წყალზე, სანიტარიასა და ჰიგიენაზე ადამიანის უფლების დარღვევის შემთხვევაში იურიდიული კონსულტაციისა და მომსახურების მისაღებად

წყალზე, სანიტარიასა და ჰიგიენაზე ადამიანის უფლების დარღვევის შემთხვევაში, შეგიძლიათ, მიმართოთ სახალხო დამცველს, იურიდიული დახმარების სამსახურსა და საქართველოში მოქმედ არასამთავრობო ორგანიზაციებს, რომლებიც ორიენტირებული არიან მოქალაქეთათვის ადამიანის უფლების დარღვევის შემთხვევებში იურიდიული დახმარების აღმოჩენაზე (კონსულტაციები, დოკუმენტების შედგენა და სასამართლოში წარმომადგენლობა).

საქართველოში უფასო იურიდიული დახმარების მისაღებად შექმნილია უფასო იურიდიული დახმარების პორტალი www.free.mylaw.ge

პორტალი დაგეხმარებათ იმ არასამთავრობო ორგანიზაციების კოორდინატების მოძიებაში, რომლებსაც, შეგიძლიათ, მიმართოთ წყალზე, სანიტარიასა და ჰიგიენაზე ადამიანის უფლების დარღვევის შემთხვევებში და მიიღოთ კონსულტაცია, დახმარება სამართლებრივი დოკუმენტების (მათ შორის, განცხადებებისა და სარჩელების) შედგენაში და უზრუნველყოთ წარმომადგენლობა (მათ შორის – სასამართლოში).

თუ გსურთ, მიიღოთ წყალზე, სანიტარიასა და ჰიგიენაზე ადამიანის უფლებასთან დაკავშირებული სამართლებრივი კონსულტაცია და ადვოკატირება უფასოდ, ევროკავშირს მიერ დაფინანსებული პროექტის „წყალი სიღარიბის აღმოსაფხვრელად“ ფარგლებში, შესაძლებელია, მიმართოთ ადამიანის უფლებათა ცენტრს

თბილისის ოფისი

ტელ.: (+995 32) 237 69 50, (+995 32) 245 45 33, (+995 32) 2 38 46 48
ფაქსი: (+995 32) 238 46 48
ელფოსტა: hridc@hridc.org
ვებგვერდი: http://www.hridc.org
მისამართი: 0160 თბილისი, ა. გახოკიძის ქ. 11ა (ყოფილი გაგარინის 2 ჩიხი), III სართული

კახეთის ოფისი

ლია ხუროშვილი - გურჯაანის ოფისის კოორდინატორი
ტელ.: 0 (353) 22 50 70
მობ.: 599 22 86 52
ელფოსტა: liakhuroshvili@gmail.com
მისამართი: გურჯაანი, ნონეშვილის ქუჩა 14, III სართული

შიდა ქართლის ოფისი

ვლადიმერ ბიჭაშვილი - გორის ოფისის კოორდინატორი
ტელ.: 0 (370) 27 07 18
მობ.: 598 18 36 02
ელფოსტა: vladimerbichashvili@gmail.com
მისამართი: გორი, ი. ჭავჭავაძის ქ., № 45

ტესტი

N	კითხვა	დიახ	არა
1	წყალზე ადამიანის უფლება გულისხმობს თუ არა მებაღეობა-მევენახეობისთვის სარწყავი წყლის მიწოდების ვალდებულებას?		
2	წყალზე ადამიანის უფლება მოიცავს თუ არა წყლის უკანონო შეწყვეტისგან დაცვას?		
3	წყალზე უფლების პატივისცემა არის თუ არა სახელმწიფოს ვალდებულება?		
4	უსაფრთხო სასმელ წყალზე ხელმისაწვდომობის შეზღუდვა იწვევს თუ არა ადამიანის ძირითადი და სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანი უფლებების ხელყოფას, როგორებიცაა ჯანმრთელობის უფლება და სიცოცხლის უფლება?		
5	წყალზე ადამიანის უფლება ავალდებულებს თუ არა სახელმწიფოს თითოეულ მოქალაქეს მიაწოდოს განუსაზღვრელი რაოდენობის სუფთა და უსაფრთხო წყალი?		
6	წყალზე ადამიანის უფლება ავალდებულებს თუ არა სახელმწიფოს თითოეულ მოქალაქეს უფასოდ, გადასახადის დაწესების გარეშე მიაწოდოს უსაფრთხო სასმელი წყალი?		
7	საქართველოს მოქალაქეს აქვს თუ არა უფლება მიმართოს სასამართლოს და მოითხოვოს უსაფრთხო და სუფთა სასმელი წყლის მუდმივ რეჟიმში მიწოდება?		

N	კითხვა	დიახ	არა
8	საქართველოს მოქალაქეს აქვს თუ არა უფლება მიმართოს სასამართლოს და მოითხოვოს ზარალის ანაზღაურება სასმელი წყლის სათავე ნაგებობის დაბინძურებისა და მოუვლელობის გამო?		
9	წყალზე ადამიანის უფლებით დაცულია თუ არა თითოეული მოქალაქის უფლება საკვების მოსამზადებლად მიეწოდებოდეს სუფთა და უსაფრთხო წყალი?		
10	წყალზე ადამიანის უფლებით დაცულია თუ არა თითოეული მოქალაქის უფლება პირადი და საყოფაცხოვრებო ჰიგიენის უზრუნველსაყოფად მიეწოდებოდეს საკმარისი რაოდენობის წყალი?		
11	თითოეულ ადამიანზე დღე-ღამეში 10-დან 20 ლიტრამდე სუფთა და უსაფრთხო წყალი ჩაითვლება თუ არა საკმარისად წყალსა და სანიტარიაზე ადამინის უფლების განხორციელების თვალსაზრისით?		
12	წყალმომარაგების კერძო კომპანიის მიერ წყლის სათავე ნაგებობის ზედამხედველობის გარეშე დატოვება განიხილება თუ არა წყალზე ადამიანის უფლების უხეშ დარღვევად?		
13	წყლის სათავე ნაგებობის დაბინძურების გამო, წინასწარი გაფრთხილებით, წყლის ალტერნატიული წყაროს არარსებობის შემთხვევაში წყლის 3 დღის განმავლობაში შეწყვეტა ჩაითვლება თუ არა კანონის ფარგლებში განხორციელებულ ღონისძიებად?		

#EU4Georgia

 # WaSH4Georgia

cenn.org

environment.cenn.org

დაგვიმეგობრდი: ThinkNaturally